

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE
SLUŽBA ZA ODNOSI Z JAVNOSTMI IN PROMOCIJO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 91 63
F: 01 478 90 13
E: pr.mko@gov.si
www.mko.gov.si

UKOM
predlagam.vladi@gov.si

Številka: 0913-104/2013/3
Datum: 10. 10. 2013

Zadeva: Predlog 4944-286: Otroška levkemija zaradi sevanja daljnovodov
Zveza: e-pošta, z dne 20. 9. 2013 (Številka: 092-286/2013/3)

Spoštovani,

v nadaljevanju vam posredujemo odgovor na Predlog 4944-286: Otroška levkemija zaradi sevanja daljnovodov.

PREDLOG

Vladi predlagam, da takoj prične s postopki za prestavitev nevarnih električnih daljnovodov iz naseljenih območij. Trenutno veljavna uredba o zaščiti pred elektromagnetnim sevanjem dopušča 30x višjo vrednost od "varne" meje, ki predstavlja povečano tveganje za pojav otroške levkemije. Nedvoumno nevarnost so potrdile številne študije in priznava jo tudi državni inštitut (INIS) za varstvo pred neionizirajočimi sevanji. V Sloveniji imamo nekaj močnih daljnovodov, ki potekajo neposredno skozi stanovanjska območja in celo v neposredni bližini vrtcev (primer - vrtec Palček v Domžalah je le 10 m od 110 kV daljnovoda, kar pomeni da je sevanje okrog 1,0 mikro T in 3x višje od varne meje). Elektro podjetja ustvarjajo velike dobičke in stroški prestavitve ali pokablitve daljnovodov ne bi smeli biti problem, sploh če gre za zdravje in življenje otrok!

ODGOVOR

Predlog 4944 obravnava prestavitev nevarnih električnih daljnovodov iz naseljenih območij. Pri tem se izpostavlja s predpisom določena velikost elektromagnetnega sevanja, ki dopušča 30-krat višjo vrednost od "varne" meje, ki predstavlja povečano tveganje za pojav otroške levkemije. Skozi stanovanjska območja in v neposredni bližini vrtcev so postavljeni 110 kV daljnovodi. Na razdalji 10 m od daljnovoda je obremenitev gostote magnetnega pretoka okoli 1,0 mikro Tesla (μT), kar je 3-krat več od varne meje.

Mejne vrednosti veličin elektromagnetnega polja v okolju so glede na stopnjo varstva pred sevanjem v posameznih območjih naravnega in življenjskega okolja določene z Uredbo o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju (Uradni list RS, št. 70/96; v nadaljnjem besedilu: Uredba). Za območje II. stopnje varstva pred sevanjem (območja brez stanovanj, namenjena industrijski dejavnosti, skladiščenju, ...) je mejna vrednost gostote magnetnega pretoka za daljnovodno omrežje skladna z mejno vrednostjo gostote magnetnega pretoka, ki jo v Priporočilu Sveta 1999/519/ES z dne 12. julija 1999 o omejevanju izpostavljenosti prebivalstva elektromagnetnim sevanjem (0 Hz do 300 GHz) priporoča

Evropska skupnost.⁽¹⁾ Omenjeno priporočilo temelji na smernicah Mednarodne komisije za varstvo pred neionizirnimi sevanji (ICNIRP) iz leta 1998, *ICNIRP Guidelines for Limiting Exposure to Time-Varying Electric, Magnetic and Electromagnetic Fields (up to 300 GHz)*.⁽²⁾ Smernice ICNIRP priporoča tudi Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). Mednarodno priznane vrednosti ICNIRP temeljijo na znanstveno ugotovljenih in potrjenih akutnih učinkih na zdravje. Pri določitvi mejnih vrednosti ICNIRP je bil upoštevan dodatni varnostni faktor in sicer 10 za osebe, ki so vplivom elektromagnetnega sevanja poklicno izpostavljene ter 50 za ostalo prebivalstvo. Mejna vrednost gostote magnetnega pretoka je za daljnovodno omrežje v območju II. stopnje varstva pred sevanjem 100 μ T. Območje I. stopnje varstva pred sevanjem (območja stanovanj, bolnišnic, vzgojnovarstvene ustanove, rekreacijske površine, ...) ima za daljnovodno omrežje strožjo omejitev gostote magnetnega pretoka in sicer 10 μ T. Območje I. stopnje varstva pred sevanjem je obravnavano samo v Uredbi, medtem ko priporočilo Sveta Evropske skupnosti ne diferencira mejne vrednosti elektromagnetnih sevanj na različna območja. V prilogi je pregled stanja zakonskih omejitev elektromagnetnih sevanj v državah članicah EU ter nekaterih tretjih državah.⁽³⁾ Iz tabele je razvidno, da so omejitve v Republiki Sloveniji med najbolj strogimi.

V zadnjih letih so bile opravljene številne epidemiološke raziskave, ki nakazujejo na povečano tveganje za nastanek otroške levkemije pri povprečni 24-urni izpostavljenosti gostoti magnetnega pretoka nad 0,3...0,4 μ T. Čeprav po mnenju ICNIRP ti dokazi niso dovolj močni, da bi jih uporabili kot smernice za izpostavljenost prebivalstva, je ICNIRP leta 2010 opravil revizijo priporočil iz leta 1998 za nizkofrekvenčna polja.⁽⁴⁾ Nova priporočena mejna vrednost gostote magnetnega pretoka je 0,2 μ T za vire sevanja pri frekvenci 50 Hz (daljnovodno omrežje). Evropska zakonodaja na področju omejevanja obremenitve prebivalstva z elektromagnetnim sevanjem še ni povzela novih ICNIRP priporočil.

Elektromagnetno sevanje 110 kV daljnovoda presega mejno vrednost električne poljske jakosti 500 V/m za območje I. stopnje varstva pred sevanjem na razdalji 11 m do 14 m od osi daljnovoda, odvisno od njegove konstrukcijske zasnova. Tipične izmerjene vrednosti magnetne poljske jakosti so na nivoju tal v okolici 100 kV daljnovoda 0,2 μ T do 8 μ T, kar je znotraj mejnih vrednosti, določenih v Uredbi.

Prestavitev električnih cevovodov iz naseljenih območij se po trenutni zakonodaji ne more zahtevati.

Na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje se zavedamo morebitne problematike, ki jo viri elektromagnetnega sevanja vnašajo v vsakdanje življenje. V bližnji prihodnosti imamo v planu pripravo nove Uredbe o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju, ki bo povzela nova spoznanja na tem področju. V Uredbo bodo z ustreznim pristopom vključena priporočila ICNIRP in zahteve evropske zakonodaje, ki je še v pripravi.

S spoštovanjem,

Priloga:

- Pregled zakonskih omejitev elektromagnetnih sevanj v državah članicah EU ter nekaterih tretjih državah

S spoštovanjem,

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

(1) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1999:199:0059:0070:EN:PDF>

(2) <http://www.icnirp.de/documents/emfgdl.pdf>

(3) http://ec.europa.eu/health/electromagnetic_fields/docs/emf_comparision_policies_en.pdf

(4) <http://www.icnirp.de/documents/FactSheetLF.pdf>